

Sygn. akt III KK 103/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Marek Pietruszyński

Protokolant Marta Brylińska

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w sprawie **M. K.**

skazanego z art. 209 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 30 czerwca 2020 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść

od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w W.

z dnia 4 czerwca 2019 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Rejonowemu w W. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w W., wyrokiem nakazowym z dnia 4 czerwca 2019 r., uznał M. K. za winnego tego, że „w okresie od 7 marca 2018 r. do 28 marca 2019 r. w (...) uchylał się od obowiązku alimentacyjnego na rzecz małoletnich synów – M. i D. K., reprezentowanych przez matkę – M. K., orzeczonego na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 7 marca 2018 r., sygn. akt I C (...), powodując

zaległości stanowiące równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych”, tj. przestępstwa z art. 209 § 1 k.k. i za to skazał go na karę 5 miesięcy ograniczenia wolności, polegającej na wykonywaniu nieodpłatnej, dozorowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym; na podstawie art. 34 § 3 k.k. w zw. z art. 72 § 1 pkt 3 k.k. zobowiązał oskarżonego do wykonywania ciążącego na nim obowiązku łożenia na utrzymanie małoletnich synów.

Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 18 czerwca 2019 r., wobec niezaskarżenia go przez strony postępowania.

Od powyższego wyroku kasację na korzyść skazanego wniosł Prokurator Generalny.

Zarzucając rażące oraz mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie art. 500 § 1 i 3 k.p.k., polegające na przyjęciu, że okoliczności zarzucanego M. K. czynu z art. 209 § 1 k.k. oraz jego wina w tym zakresie nie budzą wątpliwości, podczas gdy w świetle zebranego w toku postępowania niekompletnego materiału dowodowego, niedającego podstaw do sformułowania opisu czynu w sposób określony w akcie oskarżenia zarówno wskazane okoliczności, jak i wina oskarżonego budziły uzasadnione wątpliwości, co w konsekwencji doprowadziło do wydania na posiedzeniu wyroku nakazowego, skazującego go za występki niealimentacji, popełniony w czasie od 7 marca 2018 r. do 28 marca 2019r., to jest w okresie częściowo objętym wydanym wobec niego uprzednio, prawomocnym z dnia 18 maja 2019 r. wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w W. z dnia 18 marca 2019 r. w sprawie o sygn. akt II K (...), wniosł o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w W. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, stąd jej rozpoznanie i uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zaskarżony wyrok nakazowy został wydany z rażącym naruszeniem art. 500 § 1 i 3 k.p.k., co miało istotny wpływ na jego treść.

Zgodnie z treścią art. 500 § 1 k.p.k., w sprawach, w których prowadzono dochodzenie, uznając na podstawie zebranego w postępowaniu przygotowawczym materiału, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, sąd może w

wypadkach pozwalających na orzeczenie kary ograniczenia wolności lub grzywny wydać wyrok nakazowy. Jego dopełnieniem jest § 3, stosownie do którego sąd może wydać wyrok nakazowy, jeżeli na podstawie zebranych dowodów okoliczności czynu i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości. Możliwość wydania wyroku nakazowego – w myśl art. 500 § 1 i 3 k.p.k. – istnieje zatem wtedy, gdy materiał dowodowy zebrany w sprawie pozwala na stwierdzenie, że okoliczności czynu i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości. W przeciwnym wypadku konieczne jest rozpoznanie sprawy na rozprawie głównej (por. wyrok Sądu Najwyższego: z dnia 15 czerwca 2016 r., sygn. II KK 160/16, LEX nr 2109511, czy z dnia 14 czerwca 2018 r., sygn. II KK 194/18).

W przedmiotowej sprawie, w której prowadzono dochodzenie, materiał dowodowy zebrany w postępowaniu przygotowawczym, nie pozwalał na stwierdzenie, że okoliczności czynu i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości, a w konsekwencji uznanie, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Jak słusznie wskazał skarżący, materiał ten nie dawał bowiem podstaw do precyzyjnego określenia granic czasowych/okresu zarzucanego oskarżonemu czynu.

Jak wynika ze złożonego przez Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w W. w dniu 1 października 2018 r. zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przez M. K. przestępstwa z art. 209 k.k., *decyzją z dnia 24 sierpnia 2018 r. nr (...) przyznano świadczenia alimentacyjne małoletnim: D. i i M. K., reprezentowanym przez przedstawicielkę ustawową – M. K. na okres od 1 października 2018 r. do 30 września 2019 r.* Nie zawarto jednak informacji co do okresu, w jakim M. K. miał dopuścić się przestępstwa uchylania się od obowiązku alimentacyjnego (k. 1). Do zawiadomienia załączono kserokopię wskazanej wyżej decyzji (k. 2) oraz zaświadczenie komornika sądowego z dnia 9 sierpnia 2018 r., sygn. akt Kmp 35/18 o bezskuteczności egzekucji alimentów, w którym wskazał on z kolei na *decyzję Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w W. o przyznaniu świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego z dnia 25 lipca 2018 r.* (k. 3). W kolejnych pismach komornika z dnia: 16 października 2018 r. (k. 8) i 28 lutego 2019 r. (k. 32-33), jako tytuły wykonawcze postępowania egzekucyjnego wskazano, oprócz wyroku Sądu Okręgowego w W. w sprawie o sygn. akt I C (...), obie wyżej

wskazane decyzje Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w W. o przyznaniu świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego.

W toku dochodzenia nie ustalono jednak, na jaki okres orzeczono świadczenie alimentacyjne decyzją z dnia 25 lipca 2018 r. oraz czy była to pierwsza decyzja dotycząca uprawnionych. W toku dochodzenia przesłuchano matkę małoletnich – M. K., która wskazała, że po określeniu wyrokiem Sądu Okręgowego w W. w sprawie o sygn. akt I C (...) wysokości przynależnych synom alimentów (czyli od 29 marca 2018 r., kiedy to doszło do uprawomocnienia się wyroku (k. 4)), M. K. w ogóle nie przystąpił do spełniania zobowiązania, a wypłata środków cały czas realizowana była z Funduszu Alimentacyjnego.

Nie wyjaśniono również, czy w zakresie uchylania się od obowiązku alimentacji prowadzone było lub jest inne postępowanie karne wobec oskarżonego. Jak wynika zaś z ustaleń poczynionych na tym etapie postępowania, M. K. został uprzednio skazany prawomocnym od dnia 18 maja 2019 r. wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w W.. z dnia 18 marca 2019 r., sygn. akt II K (...) za przestępstwo z art. 209 § 1 k.k., popełnione na szkodę małoletnich synów – M. i D. K., w okresie od 30 kwietnia 2018 r. do 23 stycznia 2019 r. To z kolei oznacza, że okres popełnienia przestępstwa niealimentacji w przedmiotowej sprawie pokrywa się w znaczącej części z okresem popełnienia tego przestępstwa w sprawie o sygn. akt II K (...), a nadto wykracza poza ten okres (od dnia 7 marca 2018 r. do 29 kwietnia 2018 r. i od dnia 24 stycznia 2019 r. do 28 marca 2019 r.).

W tej sytuacji, jak trafnie wskazał skarżący, zachodziła bezwzględna konieczność wyjaśnienia, jakiego w istocie okresu dotyczy zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, złożone w dniu 1 października 2019 r. przez Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w W., realizującego z zasobów Funduszu Alimentacyjnego świadczenia alimentacyjne na rzecz wskazanych małoletnich i dlaczego powołano się w nim jedynie na *decyzję z dnia 24 sierpnia 2018 r. nr (...)*. Przede wszystkim należało ustalić, czy jest to pierwsze zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez M. K., złożone przez wskazany podmiot. Z obowiązku tego nie zwalniał Sądu ani zapis w karcie karnej dotyczącej M. K. wystawionej w dniu 3 kwietnia 2019r. (k. 47-48), w której ujawniono tylko jedno skazanie – wyrokiem Sądu Rejonowego w W. z dnia 1 marca

2017 r., sygn. akt II K (...), za czyny z art. 207 § 1 k.k. i z art. 190 § 1 k.k., ani podanie przez M. K. tego skazania jako jedyne w toku przesłuchania go w charakterze podejrzanego na etapie postępowania przygotowawczego w dniu 9 kwietnia 2019 r. (k. 38-39). Zauważyć należy, że wyrok w sprawie II K (...) uprawomocnił się w dniu 18 maja 2019 r., zatem dane ujawnione w karcie karnej z dnia 3 kwietnia 2019 r. były w dniu wyrokowania w przedmiotowej sprawie nieaktualne. Ponadto, jak wynika z akt sprawy o sygn. II K (...), M. K. dopiero w dniu 10 maja 2019 r. odebrał przesyłkę pocztową zawierającą odpis aktu oskarżenia i odpis wyroku nakazowego (k. 67 akt sprawy o sygn. II K (...)), zatem będąc przesłuchiwanym 9 kwietnia 2019 r. nie wiedział o tym, że w dniu 18 marca 2019 r. wydano wobec niego wyrok skazujący w sprawie II K (...). Jak trafnie zauważa skarżący, odpowiadając na pytanie o uprzednią karalność podał dane zgodne ze stanem jego wiedzy na ten moment, a ponieważ wykonujący czynność przesłuchania funkcjonariusz Policji nie zapytał go o to, czy toczą się wobec niego inne postępowania karne, faktu, że w dniu 23 stycznia 2019 r. przedstawiono mu zarzut popełnienia przestępstwa niealimentacji w sprawie PR Ds. (...) Prokuratury Rejonowej w W. – nie ujawnił.

Zaniechania we wskazanym zakresie spowodowały, że Sąd Rejonowy we Włocławku wydając wyrok nakazowy w dniu 4 czerwca 2019 r. błędnie uznał, że okoliczności czynu i wina oskarżonego M. K. nie budzą wątpliwości i rozpoznał sprawę w postępowaniu nakazowym, czym rażąco naruszył przepisy art. 500 § 1 i 3 k.p.k., a to z kolei miało niewątpliwie istotny wpływ na treść jego orzeczenia. Sąd ten winien był stwierdzić, że w sprawie istnieją wątpliwości, przede wszystkim co do prawidłowości określenia ram czasowych przestępstwa zarzucanego oskarżonemu oraz uprzedniej karalności oskarżonego za przestępstwo z art. 209 § 1 k.k. i skierować sprawę do rozpoznania w postępowaniu zwyczajnym.

Mając to na uwadze, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w W. do ponownego rozpoznania, w trakcie którego Sąd ten winien mieć na uwadze nie tylko to, że kasacja została wniesiona na korzyść oskarżonego, ale również zważając na charakter zarzucanego czynu rozważyć, czy i w jakim zakresie zachodzi stan powagi rzeczy osądzonej (*res iudicata*).

Z tych względów orzeczono, jak w wyroku.